

Zlati osel

(obnova)

Celotno zgodbo nam pripoveduje Lucij. Gre za mladeniča, ki si želi spoznati čim več novega. Predvsem ga privlači svet čarovništva, zato sklene, da se bo odpravil v Tesalijo, deželo, ki slovi po črni magiji. Tako na svoji poti naleti na dva moža. Že na daleč ju opazi, saj prvi drugemu nenehno očita, da je lažnivec. Ko ju tako dohiti, ju povpraša, o čem teče beseda. Eden izmed prepirljivcev mu takoj pove zgodbo, za katero prvi pravi, da je laž.

Sama zgodba govori o njegovi dogodivščini s Sokratom in o Sokratovi »nesrečni ljubezni«. V Sokrata naj bi se zaljubila neka čarovnica, s katero je nato doživel manjšo avanturo. Vendar Sokrat ni hotel zapustiti svoje družine, zato je sklenil, da jo zapusti in se vrne z njim nazaj domov. Čarovnici pa to še zdaleč ni bilo po volji, zato ju je ponoči naskrivaj obiskala in začarala. Naslednji dan je Sokrat pri reki čudežno umrl, sam pa je v strahu pred roko zakona pobegnil; bal se je namreč, da bi njega obtožili za zagrešeno dejanje.

Lucij se nato poslovi od obeh prepirljivcev in odide v Tesalijo. Nastani se pri starem družinskem prijatelju Milonu, ki je bil takrat premožen trgovec. Zaljubi se v njegovo služkinjo Fotido, ki pa mu izda, da je njena gospodarica tudi velika čarovnica, pripadnica črne magije. Tako jo Lucij v svoji sli po novem prosi, naj mu pokaže gospodarico pri delu. Fotida mu to željo res tudi izpolni in tako Lucij vidi, kako Fotidina gospodarica odleti v noč kot sova. Ko to vidi, si Lucij tudi sam zaželi, da bi lahko letal naokrog, in tako prosi Fotido, naj mu izpolni še to zadnjo željo. Res dobi od nje mazivo, s katerim naj bi se natrl po celem telesu in že bi se spremenil v sovo. Vendar se stvari zapletejo. Fotida mu prinese napačno kremo in Lucij se preobrazi v osla. Sprva je osupel, vendar ga Fotida pomiri. Za povnitev v normalno stanje mora pojesti samo nekaj vrtnic, te pa mu bo prinesla naslednji dan.

Vendar se zgodi, da ravno to noč Milona napadejo razbojniki. Ko tako plenijo po njegovem posestvu, ugotovijo, da je naropaneža blaga več, kolikor ga morejo sami odnesti. Vendar hitro najdejo rešitev in iz hleva priženejo živali, med njimi tudi Lucija, v podobi osla. Težko ga otovorijo in odvedejo do svojega skrivališča. Ko tam počiva od naporene poti, razbojniki privedejo neko dekle. Kot kasneje izve iz njihovega pogovora, so jo ugrabili ravno sredi njene poroke. Nadejali so se namreč velike odkupnine, saj naj bi bila kraljevske krvi. Dekle se noče in noče pomiriti in neprestano joče, zato se stara »oskbnica« jame odloči, da ji bo povedala zgodbo, ki naj bi jo pomirila.

Začne ji pripovedovati zgodbo o prelepi Psihi in njenem zapletu z Venero. Živele so namreč tri sestre, vse kraljevske krvi, vse prekrasne in privlačne človeškemu očesu. Vendar pa je bila najmlajša še lepša od starejših sestra. Obdarjena je bila namreč s takšno lepoto, kakršne ni bilo deležno še nobeno zemeljsko bitje. Bila je celo tako lepa, da so jo ljudje začeli klicati kar Venera. To pa je pravo Venero tako razbesnelo, da sklene Psihi zagreniti življenje. Svojemu sinu, Kupidu, tako naroči, naj poskrbi, da se Psiha zaljubi v najbolj nemarnega, revnega in preziranega možkega na tem svetu. Vendar, ko Kupid zagleda prelepo Psiho, se sam zaljubi vanjo in se naskrivaj z njo tudi poroči. To pa je seveda vžgalo neizmerno zavist pri obeh Psihinih sestrah, da jo nenehno silita naj razkrije svojega moža. V svoji zasljepljenosti Psiha res popusti, razkrije svojega moža, ki pa ga še celo sama do tedaj ni videla. Toda ko Kupid to ves razžaljen ugotovi, se vrne k materi. Venera pa se tako razsrdi na mladi parček, da se odloči, da ju bo ločila za vedno. Tako Psihi v sami jezi naloži na videz neizvedljive naloge, ki pa jih ubožica prestane in opravi. Na koncu le zaživi srečno življenje s Kupidom, s katerim tudi srečno donosi otroka.

No, tako Lucij preživi nekaj dni pri razbojnikih, ki pa mu večkrat zagrozijo s smrtjo, saj se za osla obnaša zelo čudno. Končno se srečno reši s pomočjo zvižaje dekletovega zaročenca. Dekle pa osla razglasi za junaka in ga pošlje na nekakšen »nagrajni izlet« v gore, kjer naj bi se pasel s konji in odpočil. Vendar namesto tega pade v roke podivjanemu gonjaču, ki skrbi za čredo, in ta mu dokončno zagreni življenje. Delati mora noč in dan in to otovorjen z dvojnimi bremenom. Vendar to ni vse. Čez čas Lucija-osla gonjač celo obtoži, da je hotel posiliti neko dekle, in tako se vaščani

odločijo, da ga bodo kastrirali. Lucij misli, da huje kot je, ne bo nikoli. Za ubogega osla se k sreči vse dobro izteče in tako pade v roke nekemu homoseksualnemu kultu, ki časti neko sirska boginjo. Prenašati mora njihove orgije in se jih kdaj pa kdaj moral celo sam udeležiti. Vendar gredo stvari naprej. V roke ga tako dobi stari mlinar, ki ga priveže na mlinsko kolo. Lucij misli, da bo celo življenje hodil v krogu, vendar pa nekdo mlinarja umori. Njegovo posestvo prodajo in tako tudi vso živino. Nesrečen osel pade v roke nekemu vrtnarju. Ta pa z Lucijem ravna lepo, a ponovno v dogajanje poseže usoda. V imenu pravice ga »zaseže« nek legionar, ki ga »potrebuje« za službene namene. Tako Lucij služi legionarju, a ko ga ta ne potrebuje več, ga proda naprej dvema bratoma; peku in slaščičarju. Luciju se je življenjska sreča spet malo nasmehnila, saj je vsakič pridno izkoristil trenutke, ko bratov ni bilo v pekarni in si je privoščil najlepše kose sladice. Brata pa sta seveda čez čas opazila, da jedi čudežno izginjajo, in tako se je vnel tipičen bratski prepir. Ko končno drug drugemu prisežeta, da noben izmed njiju ni kradel, skleneta opazovati osla. Res se potuhneta in osuplo gledata, ko se njun osel veselo masti z vsemi vrstami sladice. Za dogodek zve tudi gospodar pekarnice, v kateri delata brata, ki pa osla vzame pod svoje okrilje. »Naučijo« ga raznih človeških stvari. Tako nekega dne pridejo tudi na idejo, da bi javno uprizorili orgijo z oslom. No, to se tudi res zgodi, vendar se po le-tej Lucij srečno izmuzne s prizorišča in pobegne. Ko tako zgubljen tava, se v svoji žalosti obrne na boginjo Cerero. Ta ga sliši in se mu prikaže. Obljubi mu, da bo naslednji dan že osvobojen oslovske podobe in bo naprej lahko zaživel normalno življenje. Tako se res tudi zgodi. Lucij se prebije do svojih vrtnic, in se preobrazi nazaj v človeka. V zahvalo boginji Cerari posveti preostanek svojega življenja izključno veri.